

Публічні бібліотеки та їхня роль у забезпеченні інформаційних потреб громади

Богза Надія Федорівна, директор ОУНБ ім. О. Гмирьова, заслужений працівник культури України

Сьогодення розвинених країн характеризується стрімким розвитком технологій, поширенням каналів зв'язку, можливістю миттєвого обміну інформацією з будь-якою точкою світу. Все це призвело до процесів глобалізації інформаційного суспільства, в якому головну роль відіграють аспекти подолання нерівності у доступі до інформації, електронної культури та мережевої взаємодії, свободи пошуку ресурсів, отримання та розповсюдження знань, доступності інформації як найбільш важливого критерію її ефективного використання.

Саме в доступності інформаційних ресурсів ключову роль відіграють бібліотеки – невід'ємні складові інформаційного співтовариства. Як зазначила у своєму привітанні учасникам 74-го Генерального Конгресу ІФЛА генерал-губернатор Канади Мішель Жан, «бібліотекарі сприяють подоланню бар'єру між інформаційним багатством і бідністю за допомогою розробки системи навчання інформаційної письменності і освіти протягом усього життя. Бібліотеки служать шлюзами до загального взаєморозуміння».

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів (ІФЛА), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), національні бібліотечні асоціації забезпечують розвиток світових концепцій щодо прогресу інформаційно-бібліотечних технологій в різних країнах. Науково-теоретичне та правове підґрунтя суспільного доступу до знань відбито в документах різних рівнів. Серед документів міжнародного масштабу це Декларація принципів Всесвітнього саміту ООН на вищому рівні з питань інформаційного суспільства, рішення щорічних конгресів ІФЛА, програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» та Маніфести ЮНЕСКО «Про публічні бібліотеки» (1994 р.), «Про полікультурну бібліотеку» (2008 р.), а також документи Європейської Комісії: Сьома рамкова програма (2007-2011), проекти «Електронна Європа» (eEurope) та ін. Загальнодержавні аспекти враховуються у кожній країні в юридичних документах державного рівня, а регіональні - у розпорядженнях та рішеннях місцевої влади. Серед розпоряджень Миколаївської облдержадміністрації - №768-р від 25 грудня 2001 р. «Про створення та забезпечення функціонування комп'ютерної бібліотечної мережі Миколаївської області», №236-р від 28 липня 2006 р. «Про забезпечення прав дітей на вільний доступ до інформації за допомогою бібліотек системи Міністерства культури і туризму України в Миколаївській області», №263-р від 22 серпня 2007 р. «Про підвищення рівня забезпеченості інформаційних, культурно-освітніх потреб населення Миколаївської області через бібліотеки системи Міністерства культури і туризму України».

Що є ключовими позиціями при розгляді питання ролі публічних бібліотек на інформаційному ринку? Таких позицій, що спричиняють об'єктивні та суб'єктивні впливи, включають зовнішні та внутрішні фактори, є декілька.

Останнім часом актуалізується питання **ІНФОРМАЦІЙНИХ КОНКУРЕНТІВ БІБЛІОТЕКИ ТА ЇЇ СТАТУСУ.**

Щороку посилюється конкуренція між бібліотеками та іншими інформаційними закладами, що також надають відомості про твори друку, їх повні тексти, інформаційні послуги. Сьогодні, коли розгорнулося широкомасштабне виробництво електронної інформації, бібліотеки для підтримання свого суспільного статусу повинні додати максимум зусиль, щоб зберегти свої позиції. Україна поки ще не відчуває загрози конкуренції в такій мірі, як країни Європи та Америки. Проте, вже відбувається зменшення кількості користувачів публічних бібліотек через активне використання Інтернет, електронних баз даних, фондів бібліотек навчальних закладів, особистих книжкових зібрань.

У цих умовах бібліотека, в першу чергу, повинна пам'ятати про свої суттєві переваги. Це:

1) це найбільш демократичний інформаційний офіційний інститут, де особистість може вільно здійснювати свій вибір і не є об'єктом «грубого» інформаційного впливу, як, наприклад, у засобах мас-медіа;

2) наближення бібліотечних фондів до потреб користувачів та необмеження інформаційних ресурсів бібліотек часом і простором завдяки використанню сучасних технологій;

3) доступність широким колам населення та публічна форма власності;

4) поліфункціональність напрямків роботи: від інформаційної, просвітницької діяльності - до соціокультурної та дозвілєвої.

Крім того, для збереження та розширення свого сегменту інформаційного ринку бібліотеці необхідно вивчати запити користувачів, слідкувати за власним іміджем та репутацією, підтримувати позитивне ставлення до себе з боку громадян, органів влади, потенційних донорів і грантодавців.

Статус бібліотеки як інформаційного і суспільного інституту сьогодні корегується згідно з тенденціями наростання потоків електронної інформації. Все частіше користувач приходить до бібліотеки не за книгою, журналом, а за інформацією, цікавиться електронними повнотекстовими копіями документів. Наприклад, у Державній публічній науково-технічній бібліотеці Росії третина всіх користувачів працюють тільки з інформаційними ресурсами Інтернет, 15-20% користувачів віддають перевагу регулярній роботі з повнотекстовими електронними виданнями, кількість щоденних звертань до Web-сервера бібліотеки майже в 10 разів більше, ніж звичайних відвідувань бібліотеки.

Щоб підтримувати статус, відповідний запитам сучасного користувача, бібліотека повинна бути в центрі впровадження сучасних технологій, генерації та використання електронної інформації. Тут їй не обійтися без

потужних постачальників електронних інформаційних ресурсів. Серед них такі відомі компанії, як EBSCO, ProQuest, Elsevir, що пропонують доступ до бібліографічної та повнотекстової наукової, професійної інформації з різних галузей знань. Враховуючи високу вартість вказаних джерел, бібліотеки об'єднуються в консорціуми, що дозволяє на зручних умовах передплачувати електронні інформаційні ресурси.

Основні суб'єкти інформаційного ринку – **КОРИСТУВАЧІ**. З їхніми вимогами узгоджуються процеси вироблення, надання, популяризації інформаційних ресурсів. Бібліотеки сьогодні мають певні зміни у складі користувачів. Аналіз по області показує, що набагато скоротилася кількість науковців, інженерно-технічних спеціалістів, робітників, з'явилися нові категорії (підприємці, економісти, менеджери, соціально незахищені категорії населення, зокрема інваліди, пенсіонери, безробітні), помітно збільшилася студентська аудиторія. Щорічне збільшення користувачів по області в останні роки є на рівні 3-4%). Змінилися мотиви звернення користувачів до бібліотек, їхні запити, що відбилося на складі інформаційних ресурсів.

Дедалі збільшується кількість віддалених користувачів, які отримують інформацію з Web-сайту бібліотеки, он-лайн каталогу та збільшують таким чином час використання бібліотечних ресурсів.

Ефективність забезпечення потреб користувачів неможливе без їхнього вивчення, досліджень характеру і динаміки їхніх інформаційних потреб.

В інформаційному обслуговуванні потреб громади **БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД** використовується як інформаційний ресурс і продукт.

В ідеалі фонд бібліотеки повинен гнучко реагувати на зміни інформаційних потреб користувачів та їх пріоритетні інтереси. Для задоволення потреб користувачів бібліотеки області мають у своїх фондах 9,2 млн. примірників документів, які оновлюються у співвідношенні менше 2% на рік від загальної кількості видань. Тому показник книгозабезпеченості в регіоні є нижче міжнародних нормативів (18 документів у середньому на 1 користувача по області та 16 документів по районних ЦБС, враховуючи, що більшість з цих документів є виданнями попередніх років). Найбільш складним є стан фондів у сільських бібліотеках, які в середньому отримують менше 300 грн. на комплектування однієї філії (при нормативі у 4,5 тис. грн.).

Згідно з проведеним соціологічним дослідженням «Вивчення якості формування інформаційних ресурсів бібліотек Миколаївської області» користувачі вважають незадовільним стан оновлення фондів в області (в Первомайській районній бібліотеці цей показник сягає 90%). Причини – недофінансування на поповнення фондів, незначний щорічний рівень оновлення ресурсної бази, переважна більшість застарілої літератури в фондах бібліотек. Результати іншого дослідження – «Незадоволений читацький попит на вітчизняну друковану продукцію» - показують, що бібліотекам бракує українських професійних видань з різних галузей, електронної інформації, необхідно збільшення кількості назв періодичних видань.

На основі вивчення складу сукупного фонду бібліотек виявлено, що 99% документів – це традиційні книжкові та періодичні видання. Стає необхідним прагнення до оптимального співвідношення різноманітних документів, заміни одних носіїв на інші - матеріали на нетрадиційних носіях (аудіо та відеокасети, лазерні та цифрові диски, мультимедіа, комп'ютерні програми тощо).

Виїзди до бібліотечних систем області констатують невтішний факт: у районних ЦБС області відсутні комплекти нормативних документів щодо роботи з фондами (тематико-типологічні плани комплектування, положення, технологічні інструкції, паспорти на довідково-бібліографічний апарат і бази даних). Є багато професійних «претензій» щодо вивчення та обліку фондів, якості їх формування та розкриття, співвідношення традиційних та новітніх ресурсів.

Якість комплектування бібліотек – питання надзвичайно важливе, оскільки на основі бібліотечних фондів та інформаційних ресурсів формується **ІНФОРМАЦІЙНИЙ СЕРВІС ТА НОВІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОДУКТИ І ПОСЛУГИ**.

Сервіс бібліотечно-інформаційних послуг – це погодження двох складових (запитів користувачів та можливостей бібліотечного фонду), результатом чого повинно бути повне задоволення читацьких потреб.

Сьогодні бібліотеки області повинні змінити свою стратегію: від володіння інформаційними ресурсами – до організації оперативного доступу до них. У цьому напрямку протягом останніх років ЦБС регіону здійснюється напрацювання нових бібліотечно-інформаційних продуктів та розширення переліку послуг, а саме:

- забезпечується доступ користувачів до електронних баз даних (бібліографічних та повнотекстових) безпосередньо в бібліотеках;
- надається доступ до інформації на нових видах носіїв, облаштовуються Інтернет-місця для користувачів, організуються фонди CD-ROM;
- розпочинається обслуговування віддалених користувачів через Web-сайти бібліотек;
- створюються умови для вільного доступу населення до інформаційних ресурсів місцевого самоврядування: законодавчих, нормативних, статистичних, економічних, аналітичних, соціологічних та інших матеріалів;
- організовується доступ до повнотекстових баз даних на електронних носіях, створених або придбаних бібліотекою.

Виконання цих завдань забезпечує зовсім новий рівень бібліотечно-інформаційного обслуговування, створює умови якісного та швидкого публічного доступу до інформації та знань. Впровадженню нових інформаційних послуг сприяє розширення парку комп'ютерної техніки в бібліотеках області (загальна кількість ПК по області – 229, з них в районних ЦБС – 60, в тому числі 9 по сільських філіях). Деякий прогрес хоча, але його рівень неможна визнати достатнім.

На щорічній конференції «Бібліотеки та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу» в одній із своїх доповідей генеральний директор Державної публічної науково-технічної бібліотеки Росії Я. Л. Шрайберг представив комплекс інформаційних ресурсів і послуг, що повинна мати в своєму арсеналі сучасна бібліотека. Серед них:

- **електронний фонд** (надає доступ до інформації необмеженій кількості користувачів у будь-який час і в будь-якому місці);

- **обслуговування віддалених користувачів** (розширює аудиторію бібліотеки до глобальних масштабів. Обслуговування користувачів через офіційні сайти, портали бібліотек, надання доступу до ресурсів і послуг щодо пошуку інформації через них – все це можливо в «глобальній» бібліотеці);

- **мобільний доступ** (доступ до мережевих сервісів з мобільних пристроїв (ноутбуків, кишенькових персональних комп'ютерів, смартфонів) з використанням бездротових технологій передачі даних. Бібліотеки повинні бути оснащеними необхідним обладнанням, програмним забезпеченням та каналами зв'язку для надання цієї послуги);

- **електронна доставка документів** (здійснення замовлень через Інтернет-сайти, електронну пошту, оплата – через системи електронних платежів);

- **автоматизація всіх технологічних процесів** (замовлення літератури, бібліографування, розстановка, інвентаризація, списання документів, електронна книговидача тощо);

- **електронна передплата** (електронних баз даних, масивів інформації, доступу до електронних періодичних видань, ліцензійного програмного забезпечення);

- **електронний МБА** (сучасний сервіс віртуального обслуговування користувачів з наданням електронних версій замовлених джерел);

- **забезпечення розвитку регіональної комп'ютерної мережі** (активний обмін інформацією, сервіси розсилки ресурсних масивів, прогресивне розширення мережі);

- **формування регіональних електронних ресурсів** (на основі корпоративних технологій, створення електронних бібліотек);

- **робота з контентом бібліотечних сайтів та порталів** (вивчення та аналіз інформаційного наповнення цих web-вузлів, створення регіональної мережі віртуального довідкового обслуговування).

Крім того, рушійною силою в організації інформаційного сервісу в бібліотеках України, зокрема Миколаївського регіону, є реалізація інформаційних **ПРОЕКТІВ І ПРОГРАМ**, як власно розроблених, так і організованих міжнародними фондами та донорськими організаціями. Саме завдяки цим програмам за останні роки вдалося впровадити нові напрямки обслуговування користувачів: доступ до електронних джерел та Інтернет, створення ресурсних центрів з питань євроінтеграції, соціальних ініціатив тощо.

Аналіз роботи бібліотек області показує, що така діяльність є активною тільки в обласному центрі та лише деяких районних ЦБС – Жовтневій,

Вознесенській, Новоодеській, Баштанській. Аргументами на користь більш ефективної реалізації подібних проектів є те, що фінансування з державного бюджету здійснюється за програмним принципом, грантодавці також підтримують тільки спеціальні програми, які повинні відрізнятися інноваційністю, креативністю та реальною користю для громадян.

Цим принципам буде відповідати і загальнодержавна реалізація проекту «Глобальні бібліотеки – Україна», в рамках якого необхідно буде складати та захищати міні-проекти по кожній ЦБС області. Здійснюватися буде фінансування тільки кращих проектів.

Головним критерієм інформаційної роботи, змін, які відбуваються в бібліотеках, є **ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ, ЕФЕКТИВНІСТЬ**.

Кінцевий результат повинен бути узгоджений з головною метою публічної бібліотеки - забезпечення рівного доступу громадян до знань, подолання інформаційної нерівності.

Ефективність отриманих результатів вимірюється в наданні конкретної користі читачам бібліотеки та населенню. Ця користь може виражатися у:

- розширенні інформаційної ресурсної бази бібліотек шляхом оновлення традиційними та електронними ресурсами;
- оприлюдненні інформації про ресурси, послуги, можливості бібліотеки, позиціонування її в суспільстві;
- залученні додаткових коштів благодійних фондів та інших організацій (грантів, спонсорських та меценатських коштів), що в кінцевому результаті вплине на організацію послуг, поліпшення комфортності бібліотеки;
- створенні власних інформаційних ресурсів (первинних, вторинних, корпоративних).
- збільшенні кількості користувачів бібліотек, як дійсних, так і віртуальних;
- підвищенні іміджу бібліотек серед місцевої громади;
- позитивній оцінці задоволення інформаційних потреб споживачів та ефективності використання різних засобів доступу до інформації.

Ще одним безперечним критерієм ефективності інформаційної роботи є **ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ** бібліотекаря.

Разом із зміною позиції бібліотеки в глобальному інформаційному суспільстві повинен змінюватися статус бібліотекаря як менеджера бібліотечно-інформаційних систем. З цим пов'язано усвідомлення нового змісту роботи бібліотеки, її суспільного покликання як важливого чинника у становленні демократичного суспільства, розповсюдженні нових знань, підвищенні культури населення України.

Для реалізації цих завдань необхідно вміти виходити за межі професійних стереотипів, творчо запроваджувати інноваційні методи роботи, знати перспективи і тенденції розвитку бібліотечної справи у світі.

Компетентність бібліотекаря повинна виражатися в двох аспектах: *по-перше*, в професіоналізмі щодо пошуку, аналізу, систематизації та надання інформаційних джерел та ресурсів, уміння користуватися інформаційно-пошуковими системами, електронними носіями інформації та *по-друге*, у

компетентності щодо вміння навчити користувачів інформаційній культурі, орієнтуванні в ресурсних масивах. Інформаційні технології постійно розвиваються, тому основним принципом діяльності фахівців галузі є навчання протягом усього життя.

Оцінюючи рівень освіти працівників бібліотек області, зазначимо, що він є досить високим: з вищою бібліотечною та іншою вищою освітою, а також середньою бібліотечною в районних ЦБС – 89% співробітників, в обласних бібліотеках – 93%. За наявністю фахівців із вищою бібліотечною освітою найкращі показники у Жовтневій ЦБС – 47% та Березанській – 35%. Здобувають професійну освіту в університеті культури 33 працівники, вищому училищі культури – 27. За стажем роботи переважають бібліотекарі, які пропрацювали понад 20 років - 41%, 25% - професійний стаж 10-20 років, 21% - 3-9 років, тільки 13% – складають молоді спеціалісти із стажем до 3 років.

У зв'язку із такою стабільною ситуацією з освітнім рівнем та досвідом роботи актуалізується питання підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців протягом усього життя. З 2009 р. тренінг-центр ОУНБ ім. О. Гмирьова буде організовувати професійні заходи для бібліотек області разом із Центром підвищення кваліфікації працівників культури Миколаївської області. Підписано угоду про співробітництво, головний акцент буде робитися на навчанні щодо використання нових інформаційних технологій та організації методичної діяльності. Ефективні форми підвищення кваліфікації (школи, курси навчання, творчі лабораторії, практикуми) зарекомендували себе в обласних бібліотеках для дітей та юнацтва, ЦБС для дорослих і дітей м. Миколаєва. Такі ж тренінг-центри (або школи) повинні бути створені у кожній районній ЦБС для безперервного навчання бібліотекарів районних систем. Головні вимоги – створення цілісної системи перепідготовки кадрів, використання активних форм навчання. Питання виноситься на порядок денний як дуже серйозне і відповідальне у зв'язку з тим станом сільських бібліотек, який є на сьогодні, та у рамках участі бібліотек області у всеукраїнському проекті «Глобальні бібліотеки – Україна».

Регіональний етап всеукраїнського дослідження «Бібліотека у соціокультурному просторі регіону» визначив потребу керівників бібліотек та ЦБС області в таких фахівцях, як адміністратор баз даних, спеціаліст із створення та оновлення Web-сторінок, тренер для проведення навчальних курсів, спеціаліст із телеконференцій, бібліотекар-психолог, бібліотекар-педагог, бібліотекар із обслуговування соціально незахищених груп населення тощо. А це вимагає від нас постановки питання про перегляд відповідних нормативних документів щодо структури і типових штатів бібліотек.

Американські бібліотекознавці говорять, що бібліотеки покликані відповідати на виклик часу. Будучи доступною різним верствам суспільства (це досягнення ХІХ ст.) і забезпечуючи доступ кожного до будь-яких публікацій (це стало реальністю нині), бібліотека сприяє підтриманню

стабільності в суспільстві, якому як ніколи необхідні нові знання і нова інформація. Проблеми, що існують в інформаційній галузі, повинні стати для нас основним мотивом для змін – кардинальних і швидких. Ці зміни необхідні для того, щоб мати сучасний рівень самих бібліотек і послуг зокрема, змінити в першу чергу власне ставлення до питання інформаційного сервісу. Світові тенденції розвитку інформаційно-бібліотечного сервісу, кращий досвід провідних країн дальнього зарубіжжя, а також регіональні особливості надають можливість визначити **ряд концептуальних питань**, які ми повинні покласти до основи своєї подальшої роботи:

1. Необхідність комплексного підходу до розвитку технологій інформаційно-бібліотечного сервісу. Складовими цього повинні бути: фінансування, матеріально-технічна база, інформаційне забезпечення, компетентність бібліотекарів, комфортні фізичні та психологічні умови для користувачів.

2. Побудова всіх технологій обслуговування користувачів на основі базових принципів, затверджених ЮНЕСКО: 1) входження світової спільноти до суспільства знань, 2) навчання людини протягом усього життя, 3) організація рівних можливостей в обслуговуванні користувачів.

3. Формування інформаційно-ресурсної бази з урахуванням нормативів ІФЛА: щорічні нові надходження повинні складати 0,25 прим. на 1 жителя населеного пункту, що обслуговує бібліотека та становити 10% від загального обсягу фондів.

4. Наукове вивчення користувачів: їхнього складу, соціально-психологічних характеристик, мотивації їхньої читацької поведінки, інформаційних потреб шляхом проведення соціологічних досліджень, використання бланків зворотного зв'язку для вивчення ефективності використання документів, експертної оцінки масових заходів та закладу в цілому.

5. Адаптація до обслуговування нових категорій користувачів: представників управлінських структур, політичних організацій, наукових установ та осередків, бізнесових структур. Особливість обслуговування цих груп - в об'єднанні зусиль бібліотек з іншими інформаційними та культурно-освітніми організаціями для надання більш повного, оперативного, якісного сервісу. Надання послуг здійснюється переважно в дистанційному режимі з представленням конкретної інформації - фактографічної, аналітичної, реферативної, тематичної.

6. Актуалізація інформаційного сервісу у бібліотеках області. Створення балансу в поєднанні традиційних безоплатних послуг та розширенні переліку додаткових платних. «Якість» повинна бути головним критерієм ефективності їхнього надання. Основні тенденції бібліотек світу - створення довідкових, консультативних, сервісних оперативних служб при бібліотеках, надання додаткових послуг щодо роботи з базами даних, пошуку та копіювання інформації, робота з окремими категоріями користувачів, зокрема з тими, які мають обмеження в життєдіяльності. Потребують нових підходів проблематика, форми та методи роботи з користувачами з

урахуванням сучасних змін в соціокультурному просторі держави, регіону, використанням актуальних методик та змістовного наповнення.

7. Широке впровадження в практику роботу бібліотек цифрових інформаційних технологій з урахуванням світових тенденцій. Активне впровадження інтерактивних форм обслуговування користувачів дозволить бібліотекам області наблизити інформаційні послуги до віддалених користувачів через офіційні сайти, впровадити корпоративні регіональні служби "віртуальна довідка" та "електронна доставка документів". Створити в бібліотеках області точки доступу до електронних ресурсів, зокрема Інтернет, електронних читальних залів в обласних і міських бібліотеках для роботи з цифровими ресурсами. Формування власних електронних ресурсів: бібліографічних, реферативних і повнотекстових баз даних з краєзнавства, актуальних питань сьогодення, наукових досліджень, курсів освітніх закладів; електронних покажчиків, формування зведеного електронного каталогу бібліотек області.

8. Формування інформаційної культури користувачів та підвищення її якісного рівня, а на основі цього - залучення користувачів до самостійної роботи з електронними ресурсами, на автоматизованих робочих місцях, з можливістю електронного навчання, дистанційної освіти, розроблення концепції поступового впровадження електронних систем самостійного замовлення документів, книговидачі, ксерокопіювання, сканування тощо. Потрібно переглянути підходи до проведення традиційних заходів підвищення інформаційної обізнаності користувачів, навчати роботі з електронною інформацією, методиці пошуку в різних джерелах, оцінки та систематизації даних.

9. Вирішення організаційних питань, спрямованих на доступність бібліотеки для населення: режим роботи, наявність вичерпної інформації для користувачів про характер послуг бібліотеки та умов обслуговування, доопрацювання внутрішніх технологічних процесів, які впливають на рівень обслуговування, а також моніторинг цієї діяльності по всіх ЦБС.

10. Вирішення питань безперервної підготовки бібліотечних фахівців шляхом проведення моніторингу рівня їхнього професіоналізму; створення мобільної багаторівневої системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців області.

За словами зарубіжних колег, «бібліотека – це життєвий простір для будь-яких можливостей, мрій і надій, а нові технології дозволяють знанням виходити за межі бібліотек». І бібліотека - донедавна достатньо консервативний соціальний інститут, сьогодні активно шукає нові моделі, шляхи та напрями своєї подальшої ефективної роботи, розширює функції, стає невід'ємним елементом всіх соціальних програм, сприяють вирішенню сучасних проблем громади. Саме тому в усьому світі акцент робиться на інновації, кардинальних змінах, програмах та проектах перспективного розвитку. Бібліотеки нашої області прагнуть прийняття цільової програми для сільських бібліотек. З іншого боку такі дії повинні бути підтримані на державному рівні шляхом прийняття загального документа (на зразок

Доктрини інформаційної безпеки Російської Федерації). На державному рівні бібліотека повинна мати статус важливої інституції, що сприятиме вирішенню проблем державної національної безпеки, зменшенню гостроти соціальної нерівності, забезпеченню допомоги в захисті прав людини, протидії масованому негативному впливу ЗМІ на людську свідомість. Бібліотеки можуть впливати на конструктивне вирішення проблем, викликаних процесами регіоналізації та глобалізації.

Ми маємо надію, що об'єднання зусиль бібліотечних фахівців області щодо програмного розвитку, координації професійних зусиль бібліотек області втіляться в поступовому оновленні всіх напрямків інформаційної діяльності, кінцевим результатом та критерієм оцінки якої стане стовідсоткове задоволення інформаційних потреб та запитів користувачів. А головною характеристикою кожної публічної бібліотеки регіону стануть якісний склад інформаційних ресурсів, оперативність та доступність всіх форм обслуговування, сучасний рівень інформаційних послуг та організація комфортних умов для мешканців Миколаївської області.

Література та інформаційні джерела

1. Берестова, Т. Ф. Библиотека как элемент информационного пространства (к разработке концепции) / Т. Ф. Берестова // Библиотекосведение. – 2004. - № 6. – С. 43-51.
2. Богатырёва, Т. Г. Культурная политика в условиях социокультурных изменений / Т. Г. Богатырёва // Библиотекосведение. – 2007. - № 6. – С. 14-17.
3. Гендина, Н. И. Высшая библиотечно-информационная школа в динамично меняющемся мире: факторы повышения конкурентоспособности выпускников / Н. И. Гендина [Электронный ресурс].- режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2007/cd/205.pdf>.- Загл. с экрана.
4. Головкин, С. И. Социально-культурные функции библиотечной профессии / С. И. Головкин // Библиотекосведение. – 2004. - № 6. – С. 32-38.
5. Горюхов, В. Библиотеки: взгляд у завтра / В. Горюхов // Библиотечный вестник. – 2006. - № 5. – С. 3-7.
6. Горюхов, В. Библиотеки як соціальні інформаційні бази сучасного суспільства: інформологічні аспекти / В. Горюхов // Библиотекосведение. Документоведение. Информология. - 2006. - № 2. - С. 43-46.
7. Давыдова, И. О. Библиотечное производство в информационном суспільстві : моногр. / И. О. Давыдова. - Х. : ХДАК, 2005. – 295 с.
8. Давыдова, И. А. Библиотека как участник информационного производства // / И. А. Давыдова [Электронный ресурс].- режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2003/trud/tom1/sec/Doc52.HTML>.- Загл. с экрана.
9. Дворкина, М. Я. Библиотечно-информационная деятельность как система / М. Я. Дворкина // Научные и технические библиотеки. – 2008. - № 1. – С. 81-88.
10. Дворкина, М. Я. Сущность и структура библиотечно-информационной деятельности / М. Я. Дворкина // Научные и технические библиотеки. – 2008. - № 5. – С. 5-20.
11. Доктрина информационной безопасности Российской Федерации. – М., 2000. – 48 с.
12. Животовська, В. Г. Библиотечно-інформаційні послуги та продукти в контексті взаємодії бібліотеки і користувача / В. Г. Животовська [Электронный ресурс].- режим доступа: <http://library.kr.ua/conference/zhivotovska.html>. -Загл. с экрана.
13. Забелина, Н. А. Библиотека нового тысячелетия: принципы и формы работы / Н. А. Забелина [Электронный ресурс].- режим доступа : <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2000/doc/tom2/s10/Doc3.HTML>. -Загл. с экрана.

14. Земсков, А. И. Электронная информация и электронные ресурсы: публикации и документы, фонды и библиотеки / А. И. Земсков, Я. Л. Шрайберг ; под ред. Л. А. Казаченковой. – М. : ФАИР, 2007. – 528 с. : ил.

15. Ісаєнко, О. О. Технологічна модель інформаційного обслуговування читачів сучасної бібліотеки / О. О. Ісаєнко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. - № 2. – С. 38-44.

16. Каліберда, Н. Бібліотечно-інформаційне обслуговування в умовах розвитку електронного середовища / Н. Каліберда, А. Бровкін // Бібліотечний вісник. – 2007. - № 6. – С. 20-23.

17. Карауш, А. С. Развитие информационных технологий в библиотеках: взгляд в будущее / А. С. Карауш, А. С. Макаревич [Электронный ресурс].- режим доступа : <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2007/cd/90.pdf>.- Загл. с экрана.

18. Кастельс, М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М. : ГУВШЭ, 2000. – 608 с.

19. Кузнецова, Т. Я. Кадровое обеспечение национальных библиотечных программ: новые задачи непрерывного профессионального образования / Т. Я. Кузнецова // Научные и технические библиотеки. – 2008. - № 2. – С. 18-24.

20. Линден, И. Л. Новый инструмент оценки качества библиотечного обслуживания – SERVQUAL / LibQUAL / И. Л. Линден // Научные и технические библиотеки. – 2008. - № 4. – С. 45-54.

21. Литвин, В. Глобальне науково-інформаційне середовище і електронні ресурси бібліотек / В. Литвин // Бібліотечний вісник. – 2007. - № 6. – С. 48-53.

22. Манифест ИФЛА о поликультурной библиотеке [Электронный ресурс] .- режим доступа : http://www.rsl.ru/upload/files/folder_466/manifest_IFLA.pdf.- Загл. с экрана.

23. Откидач, Е. В. Библиотека и специалист XXI века: взаимосвязь новых требований к профессиональному уровню библиотекаря и формированию информационной культуры пользователя / Откидач Е. В., Краковская О. В. [Электронный ресурс] .- режим доступа : <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea99/prog/prog12.html>.- Загл. с экрана.

24. Публичные библиотеки в век цифровой информации : рекомендации проекта PULMAN Европ. Комис. - М., 2004. - 416 с.

25. Савельева, Л. Д. Универсальная научная библиотека на рынке информационных услуг: проблемы позиционирования / Л. Д. Савельева [Электронный ресурс] .- режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2002/trud/sec1114/Doc41.HTML>.- Загл. с экрана.

26. Самохіна, Н. Ф. Адаптація інформаційно-бібліотечного сервісу до потреб користувачів / Н. Ф. Самохіна // Документознавство.

Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25-26 трав. 2004 р. — К., 2004. — С. 111-113.

27. Свіркова, Л. Інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів: нові тенденції і проблеми / Л. Свіркова // Бібліотечний форум України. – 2008. - № 1. – С. 22-25.

28. Слободяник, М. С. Библиотека в условиях информатизации общества: концептуальная модель развития / М. С. Слободяник [Электронный ресурс] .- режим доступа: <http://www.aonb.ru/department/sik/doc/Tikunova.doc>.- Загл. с экрана.

29. Стратегия развития информационного общества в Российской Федерации от 7 февраля 2008 г. № Пр-212 // Научные и технические библиотеки. – 2008. - № 4. – С.5-16.

30. «Формирование единого культурного пространства России в условиях глобализации» : науч. конф. в Рос. Гос. б-ке // Библиотековедение. – 2007. - № 6. – С. 13.

31. Харыбина, Т. Н. Комплексная методика изучения информационных потребностей пользователей / Т. Н. Харыбина, Н. А. Слащева, Ю. В. Мохначева // Научные и технические библиотеки . – 2008. - № 4. – С. 62-71.

32. Шевченко И. А. Библиотека в системе информационного обеспечения региональной политики / И. А. Шевченко [Электронный ресурс] .- режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2001/tom/sem2/Doc24.HTML>.- Загл. с экрана.

33. Шрайберг, Я. Л. Автоматизация библиотек сегодня: оценка и осмысление подходов и проблем / Я. Л. Шрайберг // Научные и технические библиотеки . – 1999. – № 2. – С. 4–18.